

Ціцька Н.Є.

*к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Львівського національного аграрного університету, м.Дубляни*

ДО ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Оподаткування є важливим елементом організаційно-економічного механізму функціонування сільськогосподарських підприємств, завдяки якому держава має змогу акумулювати фінансові ресурси, необхідні для виконання своїх завдань. Податки, виконуючи низку функцій, надають державі можливість сприяти створенню належних умов для діяльності суб'єктів господарювання. На сьогодні нормативно-правова база у сфері оподаткування в Україні залишається досить складною, заплутаною, їй бракує системності. Роз'яснень податкового законодавства вкрай мало, податкові органи недостатньо приділяють увагу цьому питанню. Відсутня уніфікована термінологія, у результаті чого виникають непорозуміння між платниками податків та контролюючими органами. Як наслідок, суттєво зростають ризики допущення помилок під час визначення податкових зобов'язань, та, відповідно, застосування штрафів податковими органами. Сьогодні Україна вибудовує свою податкову систему, орієнтуючись на найрозвиненіші країни світу. Адже податкова система є найважливішою основою економічної системи кожної розвинутої країни. Загальновідомо, що сільськогосподарські підприємства в Україні оподатковуються за двома системами оподаткування незалежно від форми власності: на загальних засадах; за спрощеною системою оподаткування. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників на загальних засадах передбачає сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів підприємством як суб'єктом господарювання на підставі чинного законодавства. З метою досягнення максимальної ефективності реформування податкової системи механізм оподаткування сільськогосподарських підприємств України слід розглядати як комплексне поняття, яке передбачає окремі підходи щодо вдосконалення прямого й непрямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Оскільки прямі податки є основним джерелом наповнення бюджету, то на модернізації їх адміністрування необхідно зосередити особливу увагу. З цією метою потрібно розглянути низку організаційних та методичних аспектів, що вимагають докладного роз'яснення для суб'єктів господарювання в аграрній сфері. Поряд із сплатою прямих податків, сільськогосподарські товаровиробники повинні сплачувати й непрямі податки (ПДВ), як такі, які згідно з Податковим кодексом України провадять господарську діяльність, реєструються як платники податку у визначеному законодавством порядку. Механізм справляння ПДВ та його відшкодування також потребує уніфікації відповідно до вимог сьогодення. Деякі вчені-економісти схиляються до думки про заміну податку на додану вартість на податок з продажу. Але в найближчому майбутньому Україна має намір стати країною – членом Європейського Союзу, в якому обов'язковою умовою є існування саме цього податку. Отже, сьогодні, на нашу думку, відмовлятися від існування цього виду податку недоцільно, тому що із вступом до ЄС його знову доведеться запроваджувати. Тому єдиним правильним виходом щодо ПДВ є необхідність удосконалення механізму його нарахування і справляння. Запровадження декількох ставок ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників – мінімальної, базової та підвищеної, – на наш погляд, дасть змогу диференціювати підприємців залежно від рівня їх виробничої діяльності та презентуватиме ПДВ як стимуляційний податок. Згідно з досвідом країн – членів ЄС, мінімальна ставка ПДВ повинна бути на рівні не менше 5%, базова – на рівні 14-18%, а підвищена – на рівні 22-25%. Наприклад, у Німеччині максимальна ставка ПДВ становить 14%, на продовольчі товари – 7%; у США – 8,5%, а продовольчі товари зовсім не обкладаються цим податком; у Великобританії максимальна ставка ПДВ складає 15%, а у Франції – 18,6%. Взагалі зниження та диференціація ПДВ, на наш погляд, дозволить знизити ціни на окремі види сільськогосподарської продукції, яка потім буде використовуватися як сировина для дитячого харчування, і підвищити ціни на елітні види продукції, яку купують споживачі з високим рівнем доходу. Наприклад, ставки ПДВ можна встановити на продукцію дитячого харчування на рівні 0%, а на продукцію масового попиту, яку купують споживачі з низьким рівнем доходу, – у два рази нижчу за максимальну ставку ПДВ на продукцію харчування. На продукцію, яка належить до елітного асортименту, ставку ПДВ можна збільшити до максимальної. У зв'язку зі вступом України до СОТ розпочався і триває процес реформування податкових відносин, який передбачає наступне: удосконалення системи та механізму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників з урахуванням сезонності виробництва; поступову трансформацію непрямой державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників із запровадженням спеціальних режимів оподаткування з урахуванням вимог СОТ; впровадження механізму прямого та непрямого оподаткування з урахуванням необхідності забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору на внутрішньому та зовнішньому ринках.